

การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของเกษตรกร
ในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากรกาญจนบุรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยประชากรและสังคม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2551

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของเกษตรกรในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากรกาญจนบุรี (THE ECONOMIC PREPARATION OF BECOMING ELDERLY AMONG FARMERS IN KANCHANABURI, THAILAND, KANCHANABURI DEMOGRAPHIC SURVEILLANCE SYSTEM)

นายปัญญา ชูเลิศ 4837580 PRPR/M

ศศ.ม. (วิจัยประชากรและสังคม)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: รศรินทร์ เกรย์, Ph.D., เบญจา ยอดคำเนิน-เอ็ดดิกซ์, Ph.D.

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุของเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ ด้วยข้อมูลทุติยภูมิจากโครงการเฝ้าระวังทางประชากรกาญจนบุรี รอบ 5 (พ.ศ. 2547) ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 50 – 64 ปี ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก จำนวน 1,079 คน และใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพพร้อมด้วย โดยการสัมภาษณ์ระดับลึกจากผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในพื้นที่ศึกษาจำนวน 11 คน เพื่อประกอบการอธิบายผลการศึกษาเชิงปริมาณให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษา พบว่า มีกลุ่มตัวอย่างประมาณ 1 ใน 4 มีการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ โดยส่วนใหญ่เป็นการทำประกันชีวิตหรือประกันสุขภาพ และเมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) พบว่า รายได้ต่อปีและจำนวนที่ดินที่เป็นเจ้าของและใช้เพื่อการเกษตรมีผลทางบวกต่อการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ โดยจากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่าที่ดินทำกินมีความสำคัญกับเกษตรกรอย่างมาก หากเกษตรกรรายใดไม่เป็นเจ้าของที่ดินทำกิน จะทำให้รายได้หลักมาจากการรับจ้างทำงานเท่านั้น ซึ่งไม่พอเพียงสำหรับการออม เนื่องจากเป็นงานที่มีค่าจ้างต่ำ ขณะที่จำนวนบุตรที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกันมีผลทางลบต่อการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีบุตรอาศัยอยู่ด้วยจำนวนมากจะมีบุตรวัยฟุ้งเฟ้อ หรือวัยที่กำลังศึกษาอาศัยอยู่ด้วย ซึ่งเป็นภาระของครอบครัวและกระทบต่อการออม นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เรียนหนังสือมีการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาสูงกว่าประถมปีที่สี่ และกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่สูงมีการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เมืองหรือกึ่งเมือง อาจเนื่องมาจากมีความคาดหวังในการพึ่งพาบุตรสูงกว่า

คำสำคัญ: การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ / วัยสูงอายุ / เกษตรกร

THE ECONOMIC PREPARATION OF BECOMING ELDERLY AMONG FARMERS IN KANCHANABURI, THAILAND, USING THE KANCHANABURI DEMOGRAPHIC SURVEILLANCE SYSTEM

PHUNYA CHOOLERT 4837580 PRPR/M

M.A. (POPULATION AND SOCIAL RESEARCH)

THESIS ADVISORS: ROSSARIN GRAY, PH.D., BENCHA YODDUMNERN - ATTIG, PH.D.

ABSTRACT

The main purpose of this study is to explore the economic preparation of becoming elderly among farmers in Kanchanaburi province, Thailand. This research was a quantitative study using secondary data from the Kanchanaburi Demographic Surveillance System Project collected in Round 5 (2004), carried out by the Institute for Population and Social Research, Mahidol University. People aged between 50 and 64 were selected as the study group. In total there were 1,079 people in the study. The qualitative approach was also employed through in-dept interviews with 11 older persons.

Findings from this research revealed that only 1 in 4 respondents carried out economic preparations. The majority of these people had life insurance or health insurance. In addition, the logistic regression analysis showed that the average income per year and the amount of owned land for agriculture were crucial factors in farmers' economic preparation. This implies that the major income of farmers without lands for agriculture relied on low wages from employment, which was insufficient for saving. Uneducated respondents and those who completed only Grades 1 to 4 were less likely to perform economic preparation than those with higher education. Furthermore, people living in uplands were significantly less likely to financially prepare than those in urban or semi-urban areas. The reason behind less preparation probably related to a higher expectation of their children for support.

Another important finding was that the number of children living in the same household as the parents posed a negative impact on farmers' financial preparation. This is likely to be due to the fact that these children were studying. Thus, the family would have increased financial burdens that would affect household saving.

KEY WORDS: ECONOMIC PREPARATION / ELDERLY / FARMERS

84 pp.